

KALAPUTXI

Mutrikuko herri-aldizkaria
2023ko iraila - 241 zkia.

Malen Pazos Illarramendi

Ilustrazioetatik ibilbide bat eraikitzen

LAPATXOKO LUDOTEKA MARTXAN DA • JON ANDONEGI XOXUA, GOI MENDIEN LILURA
OILO-OILARRAK KARKAXAKA, KURRUKUKUKA • MUTRIKU GOITI BEHERA MAHAI-JOLASA
LUR AZPIAN 1000 METRORA

Black

Web orriak

Zure negozioa sustatzeko
behar duzun guztia

EUSKALINPRI

Soluzio grafikoak • Soluciones gráficas

Yellow

Inprimaketa
digitala.

Branding

Iragarkiak

Katalogoak

Magenta

Koadernaketa

Diseinu grafikoa

Cyan

Offset
inprimaketa

EUSKALINPRI INPRIMATEGIA

lfar kale 7 behea
20820 Deba (Gipuzkoa)
info@euskalinpri.com
T. 943 19 20 36

NURIA VÁZQUEZ

nuria.vazquez@euskalinpri.com
M. 659 45 36 57

Igualatorioarekin eta
Osakidetzarekin
lan egiten dugu

Audioprotesista
egunero zentroan
Audiometriak doan

OPTIKA VITORIA

OPTIKA • AUDIFONOAK

ERRIBERA 16 • 48700 ONDARROA • 946134138 • mvitoria@cnoo.es

Telefonoak

Osasuna

COVID-19 KORONABIRUSA

OSASUN AHOLKURAKO TEL. ... 900 20 30 50

Larrialdiak.....	943 46 11 11
Anbulatorioa.....	943 60 43 00
DYA zentrala.....	943 46 46 22
Mendaroko ospitala	943 03 28 00
Alzheimer elkarteak	943 29 71 18

Botikak

Lasuen-Elezgarai.....	943 19 50 26 / 626 61 13 92
Lon Apraiz	943 60 32 50 / 630 05 50 97
Amaia Zalduegi	669 26 22 01
Hiart Burgoa	667 33 88 90
Arantzazu Izpizua (Eibar)	943 20 19 12

Udala, zerbitzuak...

Udaletxea	943 60 32 44
Udaltzaingoa	943 60 70 48 / 679 16 25 00
Gizarte Ongizatea	943 19 50 81
Anai Arte bulegoa	943 60 42 47
Anai Arte taberna	943 60 34 10
Mikel Deuna Zaharren Egoitza	943 60 38 71
Eguneko Zentroa	943 60 38 71
Turismo Bulegoa	943 60 33 78
Bake epaitegia	943 60 70 49
Kiroldegia	943 60 31 75
Liburutegia	943 60 41 82
Miruaiz pilotalekua	943 60 41 91
Ur Kontsortzioa	943 00 22 22
Zakarrak eta traste zaharrak	943 70 07 99
Posta zerbitzua	943 60 30 44

Irakaskuntza

Goizeko Izarra Ikastola	943 89 91 52
San Miguel Ikastetxea	943 60 31 95
Mutrikuko BHI Institutua	943 89 92 24
Kardala Akuakultura Institutua	943 60 71 37
Udal Euskaltegia	943 60 30 94
Udal Musika Eskola	943 60 37 80
Haurreskola publikoa	943 60 41 19

Garraio zerbitzuak

ANSOLA taxia	638 67 23 83
Lurraldebus	943 41 52 08
Pesa Autobusak	900 12 14 00
BizkaiBus	902 22 22 65
EuskoTren	944 333 333
Loiuko Aireportua	905 50 50 05

Bestelakoak

Parrokia	943 60 39 87
----------------	--------------

Iritzixa

Unai Belaustegi Bedialauneta

Goizeko Izarra (Estrella del Alba)

1968ko urtarrilaren 22an Sociedad Recreativa "Goizeko Izarra" (Estrella del Alba) izeneko elkartearen estatutuak onartu zituen Gipuzkoako Gobernadore Zibilak. Elkarteak 127 bazkidez osatua zegoen eta José María Alcibar kalean zeukan egoitza. Helburuak argi utzi behar izan zituzten hasiera-hasieratik: ume, gazte eta helduak hezteak, beti ere, garaiko arau eta legeak errespetatuz. Diktadurak ez zuten beste aukerarik uzten.

Mutrikukoa ez zen lehendabizikoa izan. Ordurako, hainbat irekiak ziren Euskal Herrian zehar. Hurrengo urtean, 1969an, Gipuzkoako Elizbarrutiaren Ikastolen Federazioa eta Iparraldeko Ikastolen Federazioa (Seaska) egituratu ziren. Ikastolak martxan ziren.

Goizeko Izarra Elkarteko lehendabiziko zuzendaritza batzordea, gorde diren dokumentuen arabera, hauek osatu zuten: José Arrizabalaga Ituarte, Luis Mª Rodríguez Iñarra, Juan Mª Eizagirre Mendizabal, Joseba Lete Zenekorta, Nerea Larrañaga Mugika, Jose Mª Galparsoro Sustaeta, Mª Carmen Egurbide Arrieta eta Rosario Rementería Uranga.

Elkartea sortu eta lau egunera, mutrikuar askok egindako lanari esker, euskaraz ikasteko ikasgela bat ireki zuten parrokiaren lokalatan, Ederrena Zinemaren izkina batean, Jasokundeko Andre Mari elizaren atzean geratzen den Eulogio Ulazia kalean. Lehendabiziko ikasturte hartan, 30 haur aurkeztu ziren Ikastolan, 30 familia ausartek euskararen eta euskal kulturaren alde egindako apustuari esker.

Andereño Rosaritik oraindik ondo gogoratzen du nola, herriko apaizak, Pello Jaunak, inspektorea noiz etorriko zen jakiten zuela. Pellok Rosaritori abisua pasatzen zion eta inspektorea agertu aurretik umeak txangoak egitera ateratzen zituen.

Duela sei bat urte hasi ginen Ikastolaren historia antolatzen. Talde txukun bat antolatu genuen eta irudi pila bat jaso ziren. Nik neuk 14 elkarrizketa egin nituen. Dokumentu asko irakurtzeko aukera eduki dut, batek eta besteak utzita (batzuk oraindik itzultzeko dauzkate). Jasotako laguntza guztiari esker, 30-35 orrialde inguruko kontaketa eraikitzea lortu nuen duela bizpahiru urte.

Orain, gazteak "Arriba España" eta "Viva Franco" esaten entzuten ditudanean. Euskararen eta euskal kulturaren alde egindako apustu hura ahaztu egingo dela pentsatzen dut sarri. Eta orduan, liburua kaleratu behar dugula pentsatzen dut.

Argitaratzailea

Karenka Komunikazio Elkarteak
Barrenkale 12, behea
20830 Mutriku

Tel. 635 748 393

e-posta aldizkaria@kalaputxi.eus

Webgunea: www.kalaputxi.eus

Bloga www.kalaputxi.blogspot.com

Laguntzailea **Mutrikuko Udala**

Kolaboratzaileak

Josu Larrañaga,
Inhar Mutiozabal

Tirada 2.200 ale

Lege Gordailua **SS-787/01**

ISSN **1579-4792**

Inprimategia **EUSKALINPRI**

Banaketa **Kalaputxi**

Kalaputxi Herri-Aldizkariak
Mutrikuko Udalaren dirulaguntza
jasotzen du:

Mutrikuko Udala

astelehenetik ostiralera						
DB03 LEKEITIO-DONOSTIA						
Lekeitio	6:15	9:50	12:50	17:50	20:00	
Ondarroa	6:40	10:15	13:15	18:15	20:25	
Mutriku	6:45	10:20	13:20	18:20	20:30	Debaraino (20:40)
Donostia	7:55	11:30	14:30	19:30	---	Unibertsitatetik
DB03 DONOSTIA-LEKEITIO						
Donostia	8:00	11:00	14:30	18:00	20:30	Unibertsitatetik
Mutriku	8:50	11:50	15:25	18:50	21:20	
Lekeitio	9:35	12:35	16:10	19:35	22:05	
DB04 ONDARROA-MALLABIA						
Mutriku	7:15	orduro	20:15	21:25	22:15	23:20 01:10
Mendaro	7:50	orduro	20:50	22:05	22:25	23:30 01:20
Eibar	8:15	orduro	21:15	22:30	22:45	23:55 01:40
Mallabia	8:30	orduro	21:30	22:45	---	---
DB04 MALLABIA-ONDARROA						
Mallabia	6:00	6:45	orduro	20:45	22:05	
Eibar	6:05	7:05	orduro	21:05	22:15	
Mendaro	6:35	7:35	orduro	21:35	22:30	
Mutriku	6:55	7:55	orduro	20:55	22:40	
DB05 MUTRIKU-ZUMAIA						
Mutriku	6:25	9:25	11:25	13:25	16:25	18:25
Deba	6:40	9:40	11:40	13:40	16:40	18:40
Zumaia	7:10	10:10	12:10	14:10	17:10	19:10
DB05 ZUMAIA-MUTRIKU						
Zumaia	8:10	10:10	12:10	15:10	17:10	19:10 20:10
Deba	8:40	10:40	12:40	15:40	17:40	19:40 20:40
Deba	9:15	11:15	13:15	16:15	18:15	---
Mutriku	9:25	11:25	13:25	16:25	18:25	---
DB06 ONDARROA-SORALUZE						
Mutriku	8:45	10:45	12:45	14:45	17:45	19:45 21:45
Mendaro	9:15	11:15	13:15	15:15	18:15	20:15 22:15
Soraluze	9:40	11:40	13:40	15:40	18:40	20:40 22:40
DB06 SORALUZE-ONDARROA						
Soraluze	7:40	9:40	11:40	13:40	16:40	18:40 20:40
Elgoibar	7:45	9:45	11:45	13:45	16:45	18:45 20:45
Mendaro	8:00	10:00	12:00	14:00	17:00	19:00 21:00
Mutriku	8:20	10:20	12:20	14:20	17:20	19:20 21:20

larunbat, igande eta jai-egunak						
DB03 LEKEITIO-DONOSTIA						
Lekeitio	8:00	12:30	17:00	19:00		
Ondarroa	8:25	12:55	17:25	19:25		
Mutriku	8:30	13:00	17:30	19:30		
Donostia	9:40	14:10	18:40	20:40		
DB03 DONOSTIA-LEKEITIO						
Donostia	10:30	14:30	17:00	20:30	21:00	ig./jai lar.
Mutriku	11:20	15:20	17:50	21:20	21:50	
Lekeitio	12:05	16:05	18:35	22:05	22:35	
DB04 ONDARROA-MALLABIA						
Mutriku	7:15	8:15	orduro	20:15	21:25	22:15
Mendaro	7:45	8:45	orduro	20:45	22:05	22:25
Eibar	8:10	9:10	orduro	21:10	22:30	22:30
Mallabia	8:25	9:25	orduro	21:25	22:45	---
GAUEAN Mutrikutik: ostiraletan 23:25 eta 1:15; larunbatetan 23:25, 23:55, 1:55, 3:55, 5:55.						
DB04 MALLABIA-ONDARROA						
Mallabia	6:50	7:45	orduro	19:45	20:45	21:45 22:00
Eibar	7:00	8:00	orduro	20:00	21:00	22:00 22:15
Mendaro	7:35	8:35	orduro	20:35	21:35	22:35 22:40
Mutriku	7:55	8:55	orduro	20:55	21:55	22:55 23:00
GAUEAN Mutrikura heldu: ostiraletan 0:25; larunbatetan 1:10, 3:10, 5:10, 6:10. Eibartik -25 min.						
DB05 MUTRIKU-ZUMAIA						
Mutriku	8:25	10:25	12:25	14:25	16:25	18:25 20:25
Deba	8:40	10:40	12:40	14:40	16:40	18:40 20:40
Zumaia	9:10	11:10	13:10	15:10	17:10	19:10 21:10
DB05 ZUMAIA-MUTRIKU						
Zumaia	9:10	11:10	13:10	15:10	17:10	19:10 22:10
Deba	9:40	11:40	13:40	15:40	17:40	19:40 22:40
Deba	10:15	12:15	14:15	16:15	18:15	20:15 23:15
Mutriku	10:25	12:25	14:25	16:25	18:25	20:25 23:25
DB06 ONDARROA-SORALUZE						
Mutriku	9:45	11:45	13:45	17:45	19:45	21:45
Mendaro	10:20	12:20	14:20	18:20	20:20	22:20
Soraluze	10:40	12:40	14:40	18:40	20:40	22:40
DB06 SORALUZE-ONDARROA						
Soraluze	8:40	10:40	12:40	16:40	18:40	20:40
Elgoibar	8:45	10:45	12:45	16:45	18:45	20:45
Mendaro	9:00	11:00	13:00	17:00	19:00	21:00
Mutriku	9:20	11:20	13:20	17:20	19:20	21:20

Bilbo - DEBA - Donostia				Donostia - DEBA - Bilbo			
	Lehena A-O	Lehena L-I	Azkena egunero		Lehena A-O	Lehena L-I	Azkena egunero
Bilbo		7:00	20:00	Donostia	5:50	7:50	20:50
Eibar	6:14	7:14	21:14	Errekalde	5:59	7:59	20:59
Elgoibar	6:24	7:24	21:24	Orio	6:14	8:14	21:14
Mendaro	6:33	7:33	21:33	Zarautz	6:20	8:20	21:20
DEBA	6:44	7:44	21:44	Zumaia	6:29	8:29	21:29
Zumaia	7:00	8:00	22:00	DEBA	6:43	8:43	21:43
Zarautz	7:08	8:08	22:08	Mendaro	6:52	8:52	21:52
Orio	7:15	8:15	22:15	Elgoibar	7:01	9:01	22:01
Errekalde	7:29	8:29	22:29	Eibar	7:11	9:11	22:11
Donostia	7:38	8:38	22:38	Bilbo	8:20	10:20	23:20

ONDARROA - BILBO			BILBO - ONDARROA		
astelehenetik ostiralera			astelehenetik ostiralera		
	lehena	azkena		lehena	azkena
A3916 Ermuatik	5:40	19:40	A3916 Ermuatik	7:10	22:10
Mutrikutik irten: 6:25, 7:25, 15:25			Mutrikuraino: 14:10, 18:10, 20:10		
A3915 Durangotik	6:10	20:10	A3915 Durangotik	7:40	21:40
Ondarroatik Bilbora zuzenean: 6:30; 7:30					
jai egunak			jai egunak		
A3916 Ermuatik	6:40	20:40	A3916 Ermuatik	8:10	22:10
A3915 Durangotik	7:10	20:10	A3915 Durangotik	8:40	21:40

KANPORA ZOAZTE ALA HERRIAN GELDITZEN ZARETE?

Benetan, astebeteaz zazpi aldiz egin didate galdera bera: Kanpora zoazte ala herrian geratzen zarete?

Herrikide maiteak, jaun-andreok, herrian geratu ez ezik inora joan ere ez naiz joaten, neuk agintzen baitut oporretan, neuk erabakitzen baitut oporrak nola eta non gozatu. Nire oporraldia ez dute ezarriko ez jende-masaren jokabideak ez bidaia-agentziek.

Zuen arabera, oporraldia masek agintzen dutena egitearen sinonimoa da, bidaia-agentzien narratiba erostea; molde horretan sartzen ez denak ez du opor duinik gozatuko.

Jaun-andreok, zuen ustez ondo bizi izandako bizitza bat gizartearen esanei egokitutako bizitza bizitzea da, horrela izan behar den ala ez pentsatzen jarri gabe? Edo, hobeto, gehiengoaren esanei begira bizi behar ote dut? Zuen sentipena, eta bizitza ondo bizitzeko pentsaera zilegia da eta guztiz errespetagarria. Baina, mesedez, pentsa ezazue eta ulertu aurrean izango dituzuen pertsona guztiek ez dutela izango bizimodua ulertzeko pentsaera bera. Hortaz, arren, aurkitzen duzuen lehenengo pertsonari ez galdetu "Kanpora zoazte ala herrian gelditzen zarete?".

Lehenengo arrazoiak: Zuri ez dagokizuna galdetzea edukazio txarrekoa da. Bigarren arrazoiak: Jende-masaren esanak babesten dituen galdera bat egiten duzun bakoitzean, zure sentiberatasun gabezia eta bizikidetzazein enpatia-zentzu gabezia erakusten dituzu.

Bizikidetzaren zentzurik eza, bai, zuk eta biok ondotox dakigulako gizartea nola dagoen antolatuta eta nola ezartzen zaigun opor on batzuk hartu behar direla. Opor horiek diruarekin erosten dira, diru askorekin. Diru hori, batzuetan, ez dago galdera hori egiten diezun guztien eskura.

Arrazoi horiengatik eta beste askorengatik, has gaitezen gure bizikidetzaz-zentzua eta adimen emozionala lantzen. Horrelaxe hasikogara ulertzen gizarte anitza eta ezberdinen artekoa osatzen dugula, non guztiek ezin duten ordaindu multinazionalen zoriontasuntzat ezartzen digutena. Aniztasuna bizitza ulertzeko eta gozatzeko modu desberdinetan ere islatzen da.

Maitasun handiz diotsue adimen emozionalik eta bizikidetzaz sentimendurik ez duen pertsona batek, zorioneko galdera hau ez egiten ikasten ari dena: Eta zu, kanpora zoaz ala herrian geratuko zara?

Omar Kumba Jéggan Thior

ESKER HITZAK BESTERIK EZ

Jada bi hilabete igaro dira Uztailak 15an Gure Ametsa Dantza taldea oholtza gainera igo zenetik. Testu honen bitartez eskerrak ematea besterik ez dugu nahi izan, herriko harrera, txaloak eta zorion-hitzak izugarritzakoak izan baitziren. Eskerrak eman baita gure alboan aritu zaretenoi, zuen laguntzarik gabe ezinezkoa izango litzatekelako lortutako guztia aurrera eramatea.

Gure helburua zerbait berria sortzea izan zen, Mutrikuko herriari zerbait aberasgarria eskaintzea euskal dantza tradizionala eta garaikidea nahastuta. Oholtza gainean eta atzean ibili ginen dantzariok ez dugu erraz ahaztuko gau hura. Besterik gabe, Gure Ametsa Dantza taldeak gogotsu hartuko du kurtso hasiera berria, esfortzu eta ilusio handiz!

Mila esker bihotzez Mutrikuko herriari.

Gure Ametsa Dantza Taldea

Kalaputxi aldizkariak irakurleen gutunak plazaratzen ditu. Gutunak izen abizenekin bidaliko dira posta arruntez edo posta elektronikoz aldizkaria@kalaputxi.eus helbidera. Aldizkariak ez du zertan bere egin idatzien edukia.

LEA-ARTIBAI

Hileta zerbitzuak - Beilatokia

MUTRIKU Tel.: 943 60 41 20

ONDARROA: Arta Bide, 24 - Tel.: 946 830 960
Mug: 659 879 268

Uzuri ELGOIBAR - DEBA
RPS 183/12 optika audio

DEBA, Ostolaza 7 - Tel. 943 19 21 92
ELGOIBAR, San Frantzisko 21 - Tel. 943740359

Euskara Gehiago
Sinadura bilketa

Hezkuntzak euskara gehiago behar du

Sinadura bilketarako sei arrazoi

1 Euskara ikastea, eskubide kontua

Herritar guztiek dute euskara ezagutzeko eskubidea, edozein izanik ere haien bizitokia, egoera sozioekonomikoa, jatorria edota ingurune soziolinguistikoa. Gaur egungo hezkuntza sistemak ez du eskubide hori bermatzen, eta onartezina da milaka haur eta gazte euskara gaitasun nahikorik gabe uzten aritzea.

2 Euskara gutxiago duenari gehiago eman

Etiket euskara jasotzen ez duten edo zaurgarritasun soziolinguistiko handiagoa deten ikasleei arreta berezia eta behar bezainbeste baliabide eskaini behar dizkie hezkuntza sistemak.

3 Euskalduntzeko eredu arrakastatsuena

Datuek erakutsi dute ikasle euskaldun eleaniztunak sortzerako orduan arrakasta gehien izan duen hezkuntza eredua dela euskara ikas- eta irakats-hizkuntza duena; D eredua, alegia.

4 Mundu bat euskaraz

Kultura ere eskubidea da, eta kalitatezko hezkuntzaren bidean, ezinbestekoa da euskarazko kulturgintzaren transmisioa bermatzea, gizarte-kohesiorako elementua baita.

5 Mundu bat euskaraz

Euskara ezagutzea, aberastasun bat baino gehiago, belaunaldi berrien aukera berdintasunean zuzenean eragina duen elementua da, izan garapen profesionalari begira zein eguneroko bizitza sozialean ere.

6 Euskarari etorkizuna eskaintzeko

Globalizazioak homogeneizazio azeleratua ekarri eta bizitza erabat digitalizatu zaigun testuinguru honetan hizkuntza gutxituei zaildu egin zaie bizirik irautea. Euskara ez da salbuespena. Hezkuntza da euskararen transmisioa ziurtatzeko eta euskarari etorkizuna eskaintzeko bidea. Eta, aldi berean, hurrengo belaunaldiak etorkizun bizigarria izango badute ezinbestekoa da egungo homogeneizazio joera arrakalatu eta, arlo denetan, dibertsitateari eustea. Euskara da dibertsitateari egin diezaiokegun ekarpenik handienetakoa.

Arrazoi hauekin ados bazaude, sinatu hemen:

www.euskaragehiago.eus

ALAZNE OPTIKA

Jose M^o Altzibar etorbidea 1
Tel. 943 60 31 54 - alazne.optika@gmail.com

Iriagirre z/g

Tel.: 646 351 352 - 943 60 47 78
943 20 10 95 (24 ordu)

Lapatxoko Gaztelekua

berriro martxan

12-18 urte bitarteko nerabeentzat zuzendutako aisialdi-zerbitzuak urriaren 6an irekiko ditu ateak, erronka zein material berriekin eta ordutegi zabalagoarekin.

Frontoi Jeitsierako Matadei Zahar Eraikinaren ganbaran, herriko nerabeentzat prestatutako gune bat kokatzen da, urritik uztaileira arte jarduera hezitzaileak eskaintzen dituen astebururo. Espazio honek **Lapatxoko Gaztelekua** du izena, eta 12-18 urte bitarteko gaztetxoei zuzendutako zerbitzua da.

Mutrikuko Gaztelekuak 15 urte baino gehiago darabil martxan, eta urtetik urtera herriko gaztetxoek erantzuna gero eta positiboagoa da. Pasa den ikasturtean zehar 150 nerabe baino gehiago hurbildu ziren espazioaz gozatzera, azken urteotako marka guztiak hobetuz.

Lapatxoko Gaztelekuak urriaren 6an emango dio hasiera 2023-2024 kurtsoari. Azken denboran zerbitzuak izan duen arrakasta ikusita, eta herriko nerabeen interes zein beharrei erantzunez, zenbait hobekuntza prestatu dituzte Mutrikuko Udalak eta Lapazorri Aisialdi Elkarteak kurtso honetarako:

Ordutegi zabalagoa: Azken urteotan Gaztelekuak izan duen ordutegia zabaltu egingo da. Kurtso honetan, ostiral, larunbat eta igande arratsaldero, lau orduko zerbitzua bermatuko da. Gauzak horrela, aurreko ikasturtearekin alderatuz, aurtengoan 125 zerbitzu-ordu gehiago eskainiko dira, gutxi gorabehera.

Material berria: Azken urteotako joerari jarraituz, Gaztelekuak material berria gehitzen jarraituko du bere instalazioetan. Iaz ordenagailu, ping pong eta futbolin-mahai berriak sartu baziren, aurtengo berrikuntza nagusietako bat billar-mahaiaren inkorporazioa izango da. Horrez gain, aisialdiaz gozatzeko mahai-jolas berriak eta eskulanak egiteko materiala ere iritsiko dira Gaztelekura.

Zer da Lapatxoko Gaztelekua?

Mutrikuko Gaztelekua 12-18 urte bitarteko nerabeak sozializatzeko, kultura- eta hezkuntza-jardueretan parte hartzeko eta beren interesak eta talentuak adierazteko lekua da.

Gaztelekua gune hezitzailea den aldetik, helburu hezitzaileak ditu. Batetik, gazteen denbora librean modu dibertigarrian eta espazio seguru batean pasatzeko aukera ematea du xede, bertan gazteen arteko saretzea eta komunikazioa sustatuz. Bestetik, hezkidetzat, aniztasuna eta inklusioa barne hartzen duen espazio bat eskaini nahi da. Honekin batera, nerabeen sormena, hauen ekimen pertsonalari bidea ematea eta herriko ekintzetan parte hartzea ditu ardatz.

Mutrikuko Udalak eta Lapazorri Aisialdi Elkarteak kudeatzen dute Gaztelekua. Txantxangorri Aisialdi Taldeko kide diren Ane Zubiaurre, Irati Irizar eta Ur Lete mutrikuarrak dira Gaztelekuko hezitzaileak.

Nerabeen interes, desio edo sormena aintzat hartuta, Gaztelekua hainbat txokotan banatzen da: lasai txokoa, mugimendu txokoa, mahai jolas eta eskulanen txokoa, teknologia berrien txokoa eta kirol txokoa.

2023-2024 kurtsoa egutegiari dagokionez, zerbitzua aste-bururo eskainiko da urriaren 6tik ekainaren 16ra arte, honako ordutegian:

Ostiralak: 17:00 - 21:00

Larunbatak: 17:00 - 21:00

Igandeak: 16:00 - 20:00

Horrez gain, hilabetero, data berezietan (gabonak, udaberriko oporraldia, uztailean...) ekintza bereziak eta irteerak antolatuko dira.

Kurtso honetan ere, Gaztelekura hurbiltzera eta bertako ekintzetan parte hartzera gonbidatzen zaituztegu!

Ane, Irati eta Ur Gaztelekuko hezitzaileak

RAIKETAK S.L.
SAGARMIÑA

Hondartza 3-4, behea
 31 postakutxa
 20820 DEBA
 Tel. eta faxa: 943 192 249
 Mob. 629 639 685
 629 641 940
sagarmina@sagarmina.com
www.sagarmina.com

HERRIKO TAXI ZERBITZUA

Belaunaldi berrienek gazte-gaztetatik ezagutu dute garraio publikoa Mutrikun, eta Lurraldebusen autobusak sarri-sarri ikusten ditugu herriko errepidetik Debarantza eta Ondarroarantz. Autobusarekin batera, taxi zerbitzua ere beti izan dugu herrian; bost edo sei taxi izan ziren garaiak ere izan ziren!

Urtebetean zerbitzurik eman ezinik egon ondoren, Ansola taxia (638 67 23 83) berriz ere martxan hasi da. Herri barruan, ondoko herrietara edota urrutiragoko herrietara autobusean baino taxian joan nahi duenak, hortaz, badauka zerbitzua herrian bertan, kanpokoei deika ibili gabe.

Jose Angel Ansola taxista mutrikuarrak edonora eramateko prest izango da aurrerantz.

Argazkia: Javi Leon

IKASTOLAKO TEILATUA BERRITUTA

Eraiki zenetik 50 urte igarota, aspaldidanik zeuden ikastolaren eraikinean euri-urek sortutako arazoak: itokinak eta hezetasun-arazoak. Behar horri erantzun bat emateagatik, Udalak Eusko Jaurlaritzaren Hezkuntza sailak ikastetxe publikoen mantenurako ematen dituen dirulaguntzen deialdian parte hartzea erabaki zuen eta aurreproiektua prestatu. Eskaera onartuta, lanak burutu ahal izateko proiektua idatzi zen eta lanak egiteko kontratazio prozesua burutu. Obrak Unibide enpresari esleitu zitzaizkion eta ekainean ikasleek eraikina utzi zutenean hasi ziren lanak. Uda osoan gogor jardun ondoren, ikastolako teilatu osoa aldatu da eta fatxadaren ere zenbait lan burutu dira euri-uretatik babesteko. Pintaketa lan batzuk egiteko ere aprobetxatu da. Egindako lanek 750.000 euro aurrekontua izan dute, eta 360.000 euroko dirulaguntza jasoko da Eusko Jaurlaritzak emanda.

BATELERO EGUNA

Uztaileko azken asteburuan Euskal Bateleroak elkarteak antolatuta Batelero eguna ospatu zen Mutrikun. Topaketa honetan euskal kostaldetik porturatutako hainbat itsas ontzi eta erbestetik, Gazlizatik eta Kataluniatik, etorritako beste hainbat elkartu ziren gure herriko portuan hiru egunetan. Enbarkazio tradizionalan arraunean eta belaz itsasora irten eta egun batean lege zaharreko deskarga eta arrain salmenta erakusteko antzezpena egin zuen Antzerki taldeak Intxirrian eta Loja zaharreko arkupean.

Fibra eta plastikoa portuan nagusi diren garaiotan, egurrezko ontziak itsaso gainean aurrera eta atzera ikusteak gure iragana gogoraraztea ekarri digu, gure herria izan zenaren oroigarri moduko batean.

Antzezpena amaitu ostean, Bateleroek Arku Gain mainelen soziedadeko arrantzaile ohiei omenaldi xumea eskaini zieten itsas tradizioa gaurko belaunaldiei transmititzeko egiten duten lanarengatik.

ASTIGARRAGA ANAIK, S.L.U

ERAIKETAK

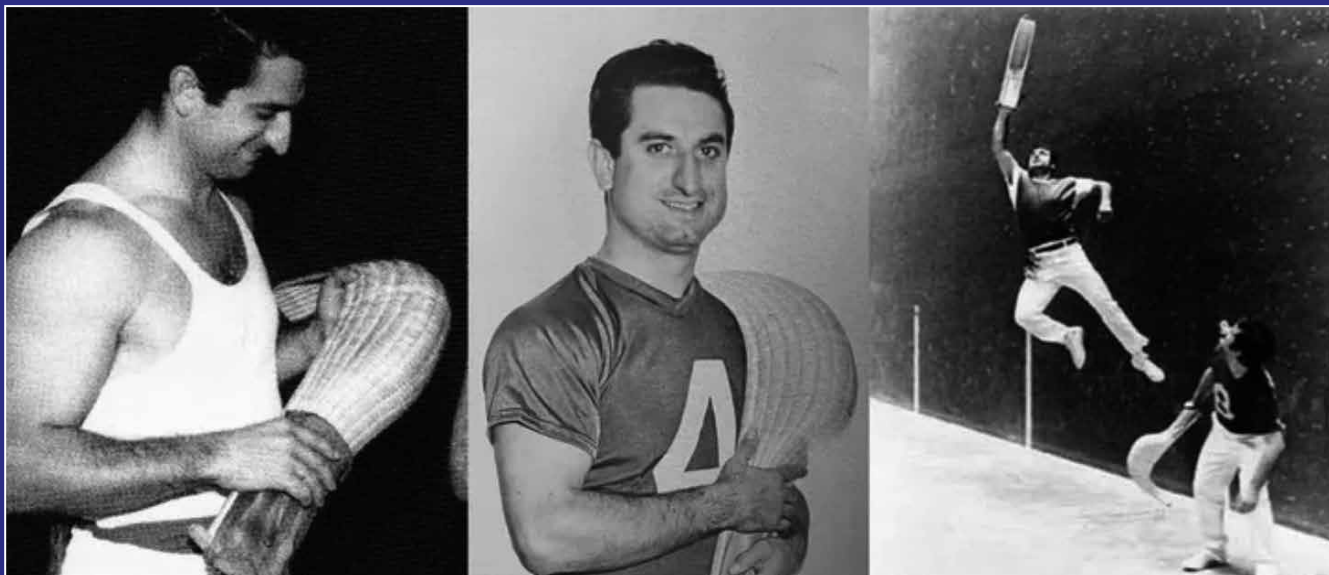
Tel.: 943 60 40 86 / 667 411 938

e-mail: astigarragamutriku@outlook.es

Txurruka Tteak., 28 behea - 20830 Mutriku (Gipuzkoa)

BERISTAIN
ESTANKOA

Barrenkale, z/g
943 60 35 44

Jose Antonio Egurbide

01/20/1939-06/23/2023

REST IN PEACE/GOIAN BEGO

JOSE ANTONIO EGURBIDE GOGOAN

Bizitza oso bat zesta puntari emanda Jose Antonio Egurbide Txato ekainaren 23an hil zen Mildfordeko bere etxean 84 urte zituela.

Mutrikutik La Habanara 14 urterekin joan zenetik 31 urtez jardun zuen pilotari profesional, bere karrera Kuba, Dania, Florida, Bartzelona, Frantzia eta Euskal Herriko frontoietan burututa. 1976 urteaz geroztik, Bridgeport eta Milford Jai Alai frontoietan jardun zuen, harik eta, 45 urterekin, 1984 urtean erretiratu zenera arte. Mutrikuarrontzat Jose Antoniok garaipen ederrik izan bazuen, 1971n Txurruharekin batera lortu zuen Munduko txapelketa izan zuen.

Pilotari bizitzan lortutako famak eta fortunak ez zioten galarazi jaioterriarekiko grifia eta maitasuna. Urtero zeukan hitzorduari hutsik egin gabe, aurtengoan ere Jose Antonio

gure herriko kaleetan paseatzen ikusteko aukera izan genuen. Mutrikuko kaleetan pasiatzen eta, nola ez, Miruaitz frontoia bisitatzen, zestaren munduan toki bat egiten ari diren gazteen jokoari begira.

Hil ondoren bere alde egingo zen diru-bilketan ateratako dirua Mutrikuko zesta-eskolara bideratzeko esanda utzi zuen Egurbidek, hain zuen maitea bere herria, bere kirola, bere umetako frontoia. Danok Bat pilota elkarteak Galbaixo txiki egunean omenaldia egin zion pilotari handiari, eta bertan haren seme Jose Egurbidek Estatu Batuetatik ekarritako 8950 dolarreko txekia eman zion Elkarteari.

Bizitza osoan herriaren izena munduan zabaltzen lagundu ondoren, hil ostean ere Egurbideren gogoia Mutrikuraino iritsi da. Miruaitzeko pilotarientzat, nora bestela?

ANAIARTE BILTOKIAREN OHARRA

Anaiarte Biltokiko zuzendaritza batzordeak jakinarazi duenez, udako oporraldiaren ostean, irailaren 18tik aurrera, astelehen eta eguaztenetan, bulegoa irekita izango da 11:00etatik 13:00etara, zuzendaritzako kideekin egon nahi duten guztientzat. Bulegoa zabalik egonda, Gabonetako loteria salgai egongo da bertan. Elkartearen funtzionamenduarekin lotutako edozein gairen inguruan gehiago jakin nahi duenak ere aukera izango du bertaratu eta nahi diren galderak edota ekarpenak egiteko.

IBARPLAS

leihoaren erreferentzia

GOI MENDIEN LILURA

Jon Andonegi Belaustegi Xoxua

Ez da izan ohiko mendizalea, baina beti erakarri dute garai handiko gailurrek. Pirinioak eta Atlas mendiek gaztetan, Alpeek hogeitak hutsunearen ondoren, eta uztailan Andeetara egindako bidaiak badirudi asetu diotela barneko gailur egarria.

Eskola Kirolaren antolaketan dabil egun buru-belarri, zenbait kirol mota praktikatzeko ume eta nerabeen eskubideen defentsan, baita kirola beraren eta familia harremanaren arteko oreka gauzatze asmotan herriko eskoletako zenbait gurasorekin.

Nola sortu zitzaizun mendizaletasuna?

Ez nuke jakingo erantzuten. Arrantzale familiakoa amaren aldetik, aita futbolaria herriko ekiptan, ez dut uste zaletasun hori gurasoengandik jasotakoa denik. Baina Mutriku mendiz eta itsasoz inguratuta dagoenez, herri inguruan edo Arno bidean sarri izango ginen umetan zein nerabezaroan, eta hor hasiko nintzen aldapei gustua hartzen.

Heritik kanporakoa ez nuen egin ohikoa zenez Burumendi taldekoekin. Ostatueta egiten nuen zerbitzari lanak, Zubiaran, Tira Bira, Bare-Bare... eta asteburuetan lanean jarduten nuen, baina, asteko egunak libre izatean, hasi ginen elkartzen lauzpabost lagun eta Pirinio aldera bidaiak egiten. Gailurrak oinez, eskaladan harri zein izotz hormetan, eta eskiatzen, denetan aritzen ginen, maila apalean eta gureganatzen joaten ginen tresneriarekin. Egun, barre egingo ligukete gure eskiatzeko lehen irteerak ikustean: R5 autoa bost lagunekin, itsasoko zirak traje bezala hartuta. Ez dakit nola sartzen genituen autoan egunak pasatzeko eramaten genituen traste guztiak. Hala, "Txals" izan nuen eskiatze maisu eta Santirekin iritsi ginen Aneto eta Perdido mendi gailurretara, beste zenbait gailur egin ondoren.

Baina, ez zineten ase Pirinioetako gailurrekin. Nora zuzendu zineten hurrengo bidaiari?

Ez. Santirekin nintzen Perdido gailurrean "Tobqal" mendia, Marokoko gailurrik garaiena (4167 m.), aipatu genuenean. Biok tabernan elkarrekin lan egitean, erraztasuna genuen jai egunak hartzeko, eta Perdidotik etxera iritsi, behar genituen gauzak prestatu, eta han ginen Marokora bidean. Orduan ez zeuden gaurko aurrerapen teknikoak, eta informazio oso eskasarekin iritsi ginen Marrakech-era. Berrogei graduoko tenperatura eta gu bizkarrean eskiak genituela, tonto aurpegiarekin. Hotelera joan eta zenbait pertsona hurbildu zitzaizkigun gidari-lanak egiteko. Hura ikustean, sinistu genuen elurra ere bazela herrialde hartan.

Ez izan orduan gaurko informazio iturririk. Okerrena diru guztiak gastatu genituela, eta gaur hain erraza den "bizum" bidez dirua transferitu ezinik, Mutrikura deitu behar izan genuen,

udaletxearen bitartekaritza Txurrukatarrekin kontaktatu eta dirua Holanda-Maroko bidez iritsi zitzaigun.

Nahiz eta Marokoko okertu egin zen, ez ginen kikildu. Bertan pentsatu genuen etxera etorri eta Mont Blanc-erako bidea hartzea. Hala ere, nekatuta iritsi ginen eta, oraindik zentzu piska batekin, ez joatea erabaki genuen. Baina hor gelditu zen nire buruaren neuronaren baten Mont Blanc grabatuta.

Mendiko bulkadarekin jarraitu zenuen?

Ez. Nire tabernako lanera lotu nintzen buru-belarri, "Bare-Bare" hartu nuen Kristinarekin batera, eta mendira joaten banintzen ere, pal-palean ibiltzen nintzen. Eskiatzera gehiagotan, baina mendi garaiak erabat utzita hogeitak urtetan.

Baina, aipatu bezala, hor nuen Mont Blanc buruko zoko baten gordeta. Ordura arteko mendi bidaietan fisikoki ondo ibili nintzen beti; garaiaren eraginik ez nuen inoiz nabaritu, eta berrogeita hamaika urte nituela lagun arteko "trabesia" talde-ara bota nuen nire burutapena. Baiezkoa erantzun zidaten hiru lagunak, eta, hala, Frantzia aldera jo genuen, bat bizikletan, Chamonix arteraino. Dena den, zer ikusirik ez sasoi haietako bidaiarekin konparatuta: ondo ekipatuta, gidariarekin, lotarako lekuak... Baina, gailurra egin ondoren jaistean zer bururatuko? Ondo aurkitu nintzela fisikoki, eta beste bidaiaren bat ere egitera ausartuko nintzela.

Orduan hasi zinen pentsatzen Andeetarako bidaiarekin?

Hala da. "Lenin" gailurra izan nuen lehenbizi gogoan, baina Aitor anaiak aholkatu zidan Tayikistanera egin orde, hobe nuela Hego Amerikarantz egitea, hizkuntzaren abantaila eta azpiegitura hobeak zeudelako. Eta aurtengo uztailan burutu dut bidai hori. Hasieran mutrikuar lau lagun ginen joatekoak, baina, azkenean, ezina gertatu zitzaien, eta datorren urterako uztea proposatu zidaten. Ez nengoen horretarako. Edo aurtan egiten nuen, edo ez nuen gauzatzerik izango hurrengoan.

Eta nola prestatu zenuen bidaiari?

Esan behar, mendia egitea zela ideia, baina bidai turistikotik ere bazuela. Felipe Uriarte mendigoizale ezagunarekin kontaktatu nuen, berarekin mendi-ikastaro batzuk eginak nituelako, eta

ALEX
ELEKTRIZITATEA

Alexander Elezgarai Agirrebengoa

- instalakuntza elektrikoak • domotika • telekomunikazioak
- mantenu eta muntaia elektrikoak • argiztapen diseinuak

638 713 685 • alexmutriku69@gmail.com • Mutriku

Camping
Galdona

JATETXE ETA ERRETEGIA
Galdona Baserria

eguneko menua
daukagu

Tel. 943 60 35 09 MUTRIKU

berak antolatu zidan Perurako bidaia, baita mendi-lagun taldea ere.

Lehen helburua Huascarán (6.768 m.), Peruko mendirik garaiena izan zen. Aurrez aklimatatu beharra nuen garaiera haietara, eta Nevado Pisco gailurra (5.752 m.) auke-ratu genuen horretarako. Oso ondo eta arazorik gabe egin nuen gailurra. Orduan jakin genuen Huascaránen bidea oso arriskutsu zegoela, hildakoren bat ere bai tartean, izotzean zeuden arrakalak zirela eta. Tocllaraju (6.034 m.) aukeratu genuen bigarren helburutzat. Aklimatatze bide horretan Urus gailurra (5.423 m.) egin genuen.

Heldu zen Tocllarajura heltzeko ordua, eta oinarritzko kanpotik lehen kanpamendura erraz iritsi ginen gidaria eta biok bakarrik. Lo egin, eta goizeko ordu biak zirela atera ginen hurrengo egunean eguraldi izarratu onarekin. Goizeko lau eta erdietan, oraindik gaua, ingurutik zetorren izugarritzko zarata entzun genuen: elur-jausia. Beldurtu egin nintzen, baina isiltasuna egin zenean aurrera egitea erabaki genuen. Handik ordu erdira, berriro izugarritzko zarata, eta elurrezko pinporten laino batek inguratu gintuen. Deiadarka jardun genuen elkarri entzun gabe, nahiz eta elkarrengandik hamar metrora egon. Egoera lasaitu zenean esan nion gidariari: etxean zain ditut emaztea eta hiru seme-alabak, eta bira egin eta jaitsi gaitezen, gure herri aldean “no hay dos sin tres” esaten dute eta.

Egun batzuk igaro nituen Huaraz hirian, hango lekuak eta ohiturak ezagutzen, eta Mutrikura.

Nola asetzen duzu mendiakiko izan duzun lilura?

Garbi dut bukatu dela mendi garaian eta nire arteko lotura. Mendizaletasuna beti izango dut, eta espero dut inguruko mendietan gozatzen ibiltzea oraindik. Beste ardura bat ere neureganatu dut beste guraso batzuekin batera mendiarekin ere ukitu bat duena: “Eskola Kirola”.

Uste dugu ume eta nerabeei ez zaiela eskaintzen eskubidea duten zenbait kirolean aritzea. Nagusi diren kirol batzuek euren interesen alde egiten dute lan, egoera alde handiz desorekatuz. Inguru horietan mugitzen diren herritarrek uste dut borondate onez jarduten dutela, eta ez dut esango horiek praktikatzan dutenek onurarik jasotzen ez dutenik, baina eztabaidan jartzen duguna zera da: konpetizioa eta heziketa zein mailatan bultzatzen diren kirol batzuetan ala bestetan.

Aurtengo helburua, gure herrian hamabi urtera mugatzen den Eskola Kirola hamasei urtera arte luzatzea. Hala du araututa Aldundiak, baina garro batzuk urrutira iristen dira interes batzuei men eginez. Bestalde, kirol praktika eta familiakoen arteko harremanak orekatuak izan daitezen, entrenamendu orduak eta egunak adostu beharra dago, kontuan hartuta horretara zuzenduta dauden arauak ere.

Dena den, luzerako eztabaida da. Sakondu beharra dago haur eta nerabeen interesak eta zenbait estamenturenak.

Kalbaixo
JATETXEA

Laranga Auzoa
Tel. 943 60 32 56
kalbaixo@gmail.com
MUTRIKU - Gipuzkoa

OKINDEGIA

POTERO

DENDA.....943603643

OKINDEGIA.943604512

Malen Pazos Illarramendi Ilustrazioetatik ibilbide bat eraikitzen

Malen Pazos Illarramendi (Mutriku, 1997), ilustrazioaren munduan lehen pausuak emanda, bere marka propioa eraikitzeko prozesuan dabil. Koloreak, formak, dimentsioak... bere estiloa azkar antzeman daiteke. Instagramen 22.000 jarraitzaile ingururekin, horixe da bere hedabide nagusia. Berarekin hitz egiten aritu gara.

Mutrikukoa amaitu ondoren, zein izan da zure ikasketa ibilbidea?

Mutrikun batxilergo humanistikoa egin eta gero Kazetaritzako gradua egiten hasi nintzen, baina ez zitzaidan gustatu eta lehenengo urtea eta gero Publizitatara aldatzea erabaki nuen, azken honek artearen sormenarekin lotura gehiago zuela iruditu zitzaidalako. Komunikazio fakultatean daude bi graduak eta lehenengo urtea komuna daukate. Publizitatea eta Harreman Publikoetan graduatu nintzen.

Ikasketak burututa, lan-mundura jauzia...

Gradu amaierako lana amaitu aurretik jada enpresa batean hasi nintzen lanean marketin arloan, baina administrazioko lana zen gehienbat eta horren harira Administrazioa eta Finantzak goi mailako gradua ikasi nuen. Administrazioko lanak egitean konturatu nintzen ez zitzaidala batere gustatzen. Ez ninduen batere betetzen egiten ari nintzen lanak, eta erabaki nuen aldaketa bat behar nuela. Lanean ari nintzen bitartean master bat egiten hasi nintzen, online, Bartzelonako Labasad eskolan: Argitaletxe eta Publizitate Ilustrazioa. Nire ibilbidea ilustrazio arloan nahi nuen zentratu.

Duela aspaldi izan nuen Instagramen kontu bat eta bertan jartzen nituen egiten nituen lanak, baina masterra egiten hasi aurretik utzita nuen ilustrazioak egitea eta kontua kendu nuen. Denboraldi batean ez nuen margotu. Iragarki bat ikusi nuen Labasadeko masterrarena eta interesgarria iruditu zitzaidan, eta berriz piztu zitzaidan ilustrazioaren grina. Masterra egiten ari nintzela Instagramen jarri nituen nire lan batzuk eta lan batzuegatik kobratzen hasi nintzen, ez bizitzeko beste, baina zertxobait behintzat. Eta lana uztea erabaki nuen.

Zaletasuna nondik datorkizu?

Ba ez naiz gogoratu ere egiten, txikia nintzela betidanik margotu izanaren oroitzapena daukat. Gustatu egiten zitzaidan, bai ikastolan bai ikastolatik etxera iritsitakoan ere. Gabonetan margoak, errotuladoreak eta antzekoak eskatzen nituen. Ilustratzaile izatea ez zen nire umetako ametsa, garai hartan behintzat ez zuelako horrelako ikusgarritasunik. Oraingo sare sozialek aukera handia ematen dute norberak bere edukiak bertan ikusgai jartzeko. Uste dut ilustratzaile lanbideak ikusgarritasuna lortu duela formatu honekin, Instagram erakusleho handia dela iruditzen zait.

Ilustrazio munduan zentratuta, estilo zehatza, pertsonala daukazu: formak, koloreak...

Nik uste estilo kontua beti aldatzen dela. Orain dela hilabete

egiten nituen lanetatik gaur egiten ditudan lanetara aldea dago, eta seguraski hemendik eta hilabetera egingo ditudan ere oso ezberdinak izango dira. Momentu baten erosoago sentitzen naizen estiloren bat aurkitzen dut eta orduan bai, denboraldi luzeago bat ematen dut estilo horretan. Margotzen joan ahala, zenbat eta gehiago praktikatu, estiloa eraldatzen doa.

Ilustratzaile batzuen lanetan ezaugarriak ikusten ditut eta beren lanetan oinarrituta nik neure lanetan ezaugarri horiek nola egingo nituzkeen pentsatzen dut. Niri, adibidez, asko gustatzen zait pertsonen buru txikia eta gorputz handia izatea nire ilustrazioetan. Ilustrazioan gauza errealistek ez didate erakartzen, gauzak ez-errealistak izatea gustatzen zait, dibertigarria iruditzen zaidalako. Kolore paleta zehatz bat erabiltzen dut normalean, hori ere bereizgarria dela uste dut.

Erreferenterik edo iturririk eduki al duzu?

Normalean sare sozialetako kontuak jarraitzen ditut. Denboraldiak izaten ditut, batzuetan hilabete batez ilustratzaile jakin baten lanak gustatzen zaizkit bereziki eta gero aldatu egiten da, eta beste baten lanak gehiago jarraitzen ditut, baina ez daukat erreferente zehatz bat, ez.

ARRIETA
AUTOZERBITZUA

Aliprox

J.M. Altzibar etorbidea · 943 60 31 01

Irudien bitartez zer adieraztea bilatzen duzu?

Egia esan ez dut gehiegi pentsatzen. Azoka batean egon nintzen duela hilabete batzuk Gasteizen eta jendeak galdetzen zidan ea zer transmititu nahi nuen ilustrazio batekin, eta ez nekien zein zen erantzuna. Normalean ilustrazio bat egiten jartzen naiz, atzean telesail bat, podcast bat edo musika jarrita, eta irteten dena irteten da. Jendeak berak ematen die esanahia nire ilustrazioei.

Zein da zure lan prozesua?

Hau ere behin baino gehiagotan galdetzen didate eta ez daukat prozesu zehatz bat. Askotan ikusten ditut beste ilustratzaileen prozesuak, lehenengo informazioa bilatu, gero proiektua zehaztu, lehenengo zirriborroak egin... nik ez dut horrelakorik egiten. Tableta hartzen dut eta margotzen hasten naiz, edo aurretik egindako zirriborroak begiratzen ditut eta agian beste egun baten amaitu ezin izan nuen lan batetik beste lan berri bat irteten da. Normalean, baina, hasi eta amaitu egiten ditut egunean bertan.

Lan prozesuan zein toki du paperak eta zein teknologia berriek?

Gaur egun nire prozesua guztiz digitala da, paperak ez du tokirik. Orain dela gutxi oporretan paperean margotzen hasi nintzen eta arraroa egin zitzaidan. Digitalak hainbeste aukera ematen ditu: txikitu, ezabatu, handitu, zati bat txikitu, koloreak aldatu... Ematen dituen baliabideak izugarriak dira. Analogikoa asko gustatzen zait, baina ez dakit nire estiloa margotzen digitalean ez bada. Nire estiloa digitalean bilatu dut.

Instagramen 22.000 jarraitzaile pasa...

Jarraitzaileak gora doazela ikustea seinale ona da niretzat, nire lana gustatzen dela erakusten duelako. Publikoa ez da oso konkretua nire ustez, jende euskalduna, espainiarra eta baita mundu osokoa da.

Zenbaki horrek motibatu egiten du, baina ez du lanik segurtatzen. Jendeak pentsa dezake jarraitzaile asko izateak lan asko egitea dakarrela, baina ez da horrela, hori ez da errealitatea. Seguraski badaude ni baino jarraitzaile gutxiago duten eta ni baino lan

askoz gehiago egiten dutenak. Jarraitzaile kopurua ez da lan kantitatearen adierazle, baina nire lana jendeari gustatzen zaiola ikustea pozgarria da.

Malenetako jai programaren kartel lehiaketa irabazi berri duzu. Zer da hori zuretzat?

Orain arte ez dut inoiz pentsatu parte hartzea. Gurasoek, familiakoek eta lagunek beti esan izan didate parte hartzeko. Aurtan, familiako kide batek parte hartzeko linka pasatu zidanean margotzen hasi nintzen, gauzak probatzen, ilustrazio dotore bat irten zitzaidan eta bidaltzea erabaki nuen. Berezia da, norberaren herriko programa azaltzea berezia da. Asko gustatu zitzaidan esperientzia eta irabaztea hunkigarria izan zen. Beste lehiaketa batzuk irabaztea ongi dago, baina herrikoa irabazteak ilusio berezia egiten zidan.

Etorkizunari begira...

Diseinu grafikoa goi mailako gradua ikasten hasiko naiz orain. Niri gustatuko litzaidakeena ilustratzaile freelance-a izatea izango litzateke, baina zaila ikusten dut. Nire arlo komertziala landu behar dut, egia da. Orain arte jaso izan ditudan lan eskaintzak Instagramen daukadan publikoagatik izan dira, baina neu hasi behar naiz aukeren bila joaten. Garrantzitsua dela uste dut arlo hau lantzea.

Horrez gain, Malen Pazos marka eraikitzen jarraitu nahi dut ilustratzaile gisa. Web orri bat sortzen ari naiz, nire lanak modu serio baten erakusteko, portfolioaz gain. Gainera denda bat ere jarri nahi dut web orrian, horretan nabil orain. Administrazioa ikasi izanak asko laguntzen dit honetan.

Non ikusi eta eskuratu daitezke zure lanak?

Instagramen @malen.pazos kontuan daude nire lanak ikusgai. Pare bat azokatan egon izan naiz nire produktuak saltzen, eta oso esperientzia aberasgarriak izan dira. Nire laminak Donostia, Madril eta Burgoseko denda ezberdinetan dauzkate eta herrian Garaian eta Aparran eduki ditut poltsak, polita da herriko komertzioek lagundu nahi izatea. Web orria martxan jarriko dut laster eta bertan ikusi zein erosi ahal izango dira nire lanak.

Malenen berri jakin ostean, interesa daukagun irakurleok badakigu non ikusi eta eskuratu bere lanak. Ea etorkizun oparoa duen ilustrazioaren munduan!

APALLU
ITURGINTZA

Telf.: 600 316 381 - 943 02 98 61
San Agustín, 3 - Mutriku

apallu@apallu.es

www.apallu.es

aparra
ZURETZAKO MODA
www.aparramoda.com
Erdiko Kale 29 20830 Mutriku Tlf. 943 604 594 645 033 561

Oillo-oillarrak, karkaxaka, kukurrukuka

Oillasko erria, tortilla egin berrixa... Ederrak benetan! Mahai bueltan ondotoxo ezagutzen ditzugu, bai animalixa lumadunak, eta bai arrautzak. Baiña, zenbat dakigu gure baserri-xetan batera eta bestera dabiltzen hegazti dotore horren inguruan?

Oraintsu arte gaitza zan oillorik gabeko baserrixa topatzia. Baserri inguru askotan ikusi geinkez oraindio, saltaka, aztarka, mokoka. Etxiari dinamismua ematen dixue, bizitxasuna, alaitxasuna. Baiña ez hori bakarrik, baitxa arrautza mordua ere, eta, jakiña, oillo-okelia ere bai.

Oillua ezagunena da, baiña famelixako gaiñerakuen berri ere emango degu. Jaixotakuan *txitxak* dira, emiak zein arrak. Koskortutakuan emiak *oillanda* bihurtzen dira, eta arrak *oillasko*. Oillandiari arrautzak egitzen hasten danielan *oillua* esaten zako; oillaskua, berriz, oilluei "gaiñeraka" hasten zakuenian *oillarra* dan seiñale. Izen horretako asko pertsonekin ere erabiltzen dira. *Oillo* hitzak beste bi esanahi daukaz Mutrikun: a) pertsona koitxadua, gixajua, maxkala. b) emakume epel samarra, oillua baiño beruagua. Neska-mutillek ume izatiari lagatzen dixue-nian eta helduen izakeria eta gorpuzkeria hartutakuan *oillanda* eta *oillasko* bihurtzen dira. Bestien gaiñetik nabarmentzen dan pertsona harruari edo beti burrukarako prest dauanari, berriz, *oillarra* esaten zako.

Oillo-oillarrak gauza batzuetan berdin samarrak dira: *mokua*, *heguak*, *atzazkalak*... Beste gorpuzt-atal batzuk, berriz, desberdiñak daukatz: *gangorra* (oillarrak haundixa eta gorri-gorrixa,

oilluak makalaua), *espuelak* (oillarrak baiño ez daukaz), *ipur-txuntxurra* 'rabadilla'... Barrutik igualtsuak dira: *paparia* 'buche', *errotia* 'molleja', *biheztuna*, *gibela*, *bihotza*...

Bizilekua eta arriskuak

Oilluen bizitokixari *oillotokixa* edo *oillotegixa* esaten zako, *oillo-txabolak* ere badira. Eguraldi onarekin kanpora ertetzen deue oilluek eta zabal-zabal ibiltzen dira batetik bestera danari pikoka, karakol txikixei, txitxariei, bedarrari, harri txikixei... Eguraldixa okertzen danielan aterpera sartzen dira atzera. Oillotokixan, alturatxo baten, oilluen lotokixa dago: *otia*. Trabesian jarritxako ohol edo haga luze bat izaten da. Itxura danez, gizakixak oilluak etxekotu aurretik arboletan lo egitzen zeuen, harraparixetatik urruti egotiarren. Otian lo egitxia galdu ez deuen senagaitxik da.

Inportantia da oillotokixa ondo itxitxa egotia, sare batekin konparaziotarako. Kalbaixo aldian esan digunez, irikixa egon ezkerio aizerixa sartu leike eta oilluak akabatu. Baiña ez da hori oilluen kontrario bakarra. Zerutik ere etorri leike arriskua. Gertatu izan da *gabillara* (*Accipiter nisus*) batek txitxia edo oillaskua ostutzia.

Arrautzak

Kaletarren euskeran oilluek "arrautzak jarri edo ipini" egitzen ditzue; baserriarrek, berriz, bestela esaten deue: "arrautzak egin".

Esan degun bezela, oillanda sasoia atzian lagata, oilluek arrautzak egitxiari ekiten dixue. Behin hasi ezkerio, ixa egunero egitzen deue arrautzia, harik eta zahartu eta egitxiari lagatzen dixuen arte.

Errez igartzen zako oilluari noiz egin doan arrautzia, *karkaxaka* hasten da, harro, ingurukuei esanez bezela: animau zuek ere eta egin arrautzia nik egindako tokixan. Arrautzia edonun egin leike, baiña normalian lehendik erabillitxako tokira juaten da. Toki baten hiru arrautza badoz, eta beste nunbaitx sei, gehixen dozen tokira juango da. Hori dala-eta arrautzak batzen ziranian aproposko arrautza faltsuak (egurrezkuak-edo) jartzen zakuezen oilluei. *Oillo-habixa* esaten zako erreklamotzat erabiltzen zan arrautziari.

Arrautzia ondo ezagutzen degu; barrutik kanpora honek dira bere zatixak: *gorringua*, *zuringua*, *mintza* eta *arrautza-azala* edo *kaskaria*. Azken horri *arrautza-oskola* ere esaten zako Mutrikun.

Arrautza-zuringua erreimeixo askotan erabilli izan da. Hona Mutrikuko hiru ekarriko ditzugu:

- 1) Ganauek kolpia hartu ezkerio, zuringuarekin eta pasmo-bedarrarekin prestatutako enplastua jartzen zakuen.
- 2) Pertsonentzako enplastuak egitxeko ere erabiltzen zan zuringua. Sinusitiserako, konparaziotarako, oso ona zan berbena

bedarrarekin egindakua.

3) Ardixei hankia hausi ezker, hiru osagai bihar ziran: zuringua, tximiniko kedarria eta olixua. Dana ondo nahastautakuan gogor-gogor geratzen zan, orduan hazurrak zuzen ipiñi, nahaste haura jarri eta ondo lotu. 40 bat egunian euki ezker, akabo, osatuta!

Oillandak, oillo gaztiak, arrautzak egitzen hasten diranian lehelenguak txikixaguak izaten dira, eta tarteka *gorringo biko arrautzak* egitzen ditzue.

Oilluak batzuetan kaskara edo oskolik gabeko arrautzia egitzen deu, puxikia balitz bezela, mintz hutsa. *Mintzadun arrautzak* esaten zakue horrei. Oillo zaharrek egitzen ditzue holakuak. Batzuek esaten deue jatekuan zeozer falta zakuelako egitzen zitxuela holako arrautzak. Hortarako, lapa- edo txirla-azalak ematen zakuezen, txikitxuta, eta amorrauta jaten zeuen.

Jateko ondun harri txikixak ere lagatzen zakuezen oilluei, hondar larrixa, erreka edo itsasoko harri xehiak; karehaitzak, esaterako, ez zoan balixo. Harri txiki horrek barruko errotan ibiltzen zitxuen, dijestiua egitzen laguntzen ei zixuen.

Oillalokia

Baiña arrautza danak ez ziran batzen jateko. Tarteka, arrautza batzuk azpizan jartzen zakozen oillalokiari txitxak ateratzeko. *Oillalokia* esaten zako arrautzak berotu eta txitxak ateratzeko goguarikekin dauan oilluari. Zenbat arrautza jarri? Mutrikun ohi-txura jakin bat zauan: arrautza-kopurua ezin zeiken *parra* izan, beti *inparra* (bakoitixa), 9, 11, 15... Hamahiru ere ezin zeikezen jarri, zenbaki txarra zan-eta. Horrezaz gaiñera, arrautzak ez ziran edonoiz jartzen. Martitzen-barixakuak ez ziran egun aproposak, gaiñerakuak bai. Oillalokia arrautzak berotzen egoten zan gau eta egun. Jateko eta bere biharrianak egiteko altxatu zeiken, baiña tarte labur baterako, izan ere arrautzak ezin zeikezen hoztu, bestela akabo. Hori dala-eta *lokaldixan* hurre-hurre jartzen zixuen jan-edana. Arriskutsua zan txitxak jaixotzeko gitxi falta zala trumonadia eta tximistak egotia. Holakueta arrautzetako batzuk ustelak ertetzen zeuen eta bertatik ez zan jaixotzen txitxarik. Dana ondo jua ezker, 22 egun pasautakuan, tak!, goizian ez baziran bistatzen, arratsalderako hasiko ziran jaixotzen. Txitxak mokuakin arrautzia apurtu eta kuadrilla ederra ikusi zeiken amaren arrimuan.

Batzuetan etxekuek oillo bat falta zala somatzen zeuen. Handik egun batzuetara han agertzen zan ezkutautako oillua txitxa kuadrilla inguruan doala. Holako oilluak etxe inguruan ezkututzen ziran, sasi artian-edo, eta hantxe ateratzen zitxuen txitxak. Hala jaixotako txitxek *sasi-txitxak* esaten zixuen. Etxian jaixotakuen aldian bizixaguak izaten ziran, mutrikuarren esanetan, "beste grazia bat eukitzen zeuen".

Baiña arrautzak egindakuan beti ez zan komeni oillalokak arrautzak berotzia. Txitxa asko zauanian oillalokiari *lokia* kentzia beste erremerixorik ez zauan. Hortarako uretan sartzen zeuen oillua, potzuren baten esaterako. *Oillua busti* esaten zixuen horri, eta oilluari *oillo bustixa*. Hortik ete dator beste euskalki batzuetan esan ohi dan "oillo-bustixa" ('koldarra, kobardia') esaeria?

Onomatopeiak

Ezagun zeuen baserritzarrek zein zan oillalokia, *klok-klok* egitzen zoalako. Azken baten *loka/lokia* hitzaren atzian onomatopeia hori dago. Klok-->loka. Erderaz, berdin samar, *clueca* esaten zakue oillo horrei.

Goiago, oilluaren *karkaxa(ka)* aitxatu degu. Hori ere oilluak ateratako zaratatik dator. Deban *kakarasa* esaten dixue. Erderaz *cacareo* eta *cacarear* (latiñetik, *cucurire*). Oillarraren *kukurrua* ere onomatopeia garbixa da. Marka da gero, hizkuntza bakoitzian modu batera ematen degu kantu ezagun hori: cocorico

(frantsesez), quiquiriquí (kastillanoz), quequerequec (katalanez), cock-a-doodle-doo (ingelesez)...

Txitxek bestela egitzen deue: *txiu-txiu*. Eta *txioka* ibiltzen dira. Adibidez: "*ama falta debe txioka dabilz-eta txitxak*".

Oilluak batzuetan *kikixa* izeneko gaitza eukitzen zeuen. Holakueta, mingain azpizan sortzen zakuen tumore txiki batek ez zixuen lagatzen bihar bezela karkaxaka egitzen, eta *kik* egitzen zeuen. Erderaz "pepita" esaten zako gaixo horri eta sasoi baten orratz batekin *tak!* kentzen zixuen.

Ardixei deitzeko *tox-tox* esaten dan bezela, oilluei hurreratzeko *purra-purra* esaten dixue Mutrikun. Paretik kentzeko, berriz, *uxa* esaten zakue. Hori baiño ezagunagua izango da kaletar askorentzat *uxatu* aditza. Aditxu askoren ustez *uxa* (>*uxatu*) hitzak ere onomatopeiak dira jatorrian.

Esaerak

Joxemiel Barandiaranek, Mutrikun (eta inguruko herrixetan) entzundako kontuak oiñarri hartuta, hau idatzi zoan 1928. urtian: "Cuando traen de fuera una gallina, tómanla en la mano y se dan tres vueltas alrededor del llar [laratzia] de la cocina, diciendo cada vez: *etxea erretirau* (=retirarse a casa). Con ésto, dicen que no se escapará de casa".

Resurreccion Maria Azkuek *Euskalerrriaren Yakintza* (1935) ederrian Mutrikun entzundako esaera hau jaso zoan: "Oillarrak gabaz zazpi kukurruko yoezker, etxean norbait ilko danen zantzua". Euskera hori ez da Mutrikukua, baiña geure herrixan entzundakuen berri ematen digu lekeitxiarrak.

Oilluak zorrikan hastia, bixaramunian eurixa egingo zoan seiñaletzat hartzen zan.

Hau ere Mutrikun entzundakua, eta erositxako prezian saltzen degu: oillarrarekin dozen oilluen arrautzak askoz hobiak dira kolesterolarentzat.

"Peru gurea" izeneko baladia honela kantatzen zan Mutrikun: "*Nere ollanda txamarra [nabarra?], / txikia baña apala, / zertan jua ziñan auzora / etxian euki ollarra?*".

Iñaki Iriondo "Arno Mendi" k 1927. urtian bere ume denborako kanta baten berri eman zoan: "*Tira ta tira mendira / olluak bere tokira / neska txikiak maramara / mutil txikiak pelotara / barrikan aguardiente*". Gaur egun ez da politikoki zuzena izango baiña sasoi bateko ikuspegixaren berri ematen digu.

Uste baiño gehixo luzatu geranez, datorren hillian segitxuko degu kapoi, oillar-joku, oillo klase eta bestelakuen berri ematen.

Josu Larrañaga Arrieta

MUTRIKU GOITI BEHERA

Herria jolasean ezagutzeko aukera

Maiatzaren hasieran egin zen publiko **Mutriku goitik behera** gure herrirako Mutrikuko Udalak herriko elkarteekin batera osatu duen mahai jolasa. Orduan web orrian lehen partida jokatzeko aukera eman bazen ere, dagoeneko badago formatu fisikoan jokatzeko tableroa eskuratzeko aukera ere.

Nondik hasi zen prozesua? Nola egin da mahai jokora arteko bidea?

Orioko eta Oreretako esperientziak ezagutzera joan ziren udal teknikariak. Bertan, herri jakintza eta transmisioa uztartzeko mar txan dituzten proiektuak ezagutu zituzten eta Mutrikura nola egokitu zitezkeen aztertu zuten. Horrez gain, Leitzan egin zuten *Leitzaketa* proiektuaren berri ere jaso zuten udaleko langileek eta denak uztartuz lanean hastea pentsatu zuten.

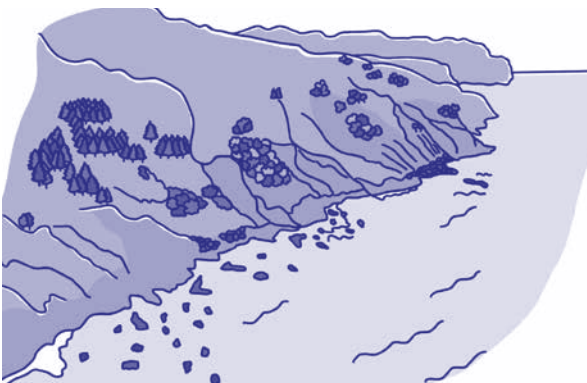
Kasualitatea edo ez, Mutrikuko institutuko ikasleek ere, garai beretsuan osatu zuten Ondarrun egindako *Ondarrutar peto-petoa* tribial jokoaren kopia. *Mutrikuar peto-petoa* deitu zioten. Eskuz egindako lan izugarria eta teknikariekin egindako bileran aurkeztu zutena.

Zer aukera hoberik, bada, herri jakintza transmititzeko bidea institutuko ikasleek egindako lanarekin osatzea eta Mutrikurako tribiala egitea baino?

Hasierako ideia udaletxeko mahai teknikoan Oinherriko teknikariarekin batera landu bazen ere, berehalako pausua izan zen herriko elkarte guztiei proiektu horretan parte hartzeko gonbidapena bidaltzea.

Gonbidapenekin batera aurrez aurreko bilera bat ere egin zuen udalak asmoa zein zen azaltzeko eta erantzun bikaina jaso zuen herritarren aldetik. Bilerara 15 bat elkarte gerturatu ziren, eta ondoren 50 elkarte eta eragile inguru izan dira galderak bidali dituztenak.

Bakoitzak bere mailan egin du lan. Eta bakoitzak bere gaitasunen arabera jarri du aletxoa Mutrikuko mahai joko honetan, baina jende asko busti da gaiarekin. Besteak beste udalera galderak bidali dituzte Mandazketa elkarteak, Erraldoien konpartsak, Saturrarán elkarteak, Akelarre antzerki taldeak, txistu taldeak, Samiela eta Goizeko Izarra ikastetxeek, haur eskolak, arraun eta futbol taldeek,

www.mutrikutribiala.eus

Anaiartek, Mutrikuko Rock Kolektiboak, Gure Ametsa abesbatzak, espeleologia taldeak...

Historia liburuak, herri kantak eta kontuak, jolas eta joko bihurtzeko saiakera izan da **Mutriku goitik behera** mahai jokoa egitea. Galdera bidez herritarrengana iristeko moduko saiakera., Mutrikun, mutrikurentzat eta mutrikuarrek sortua. Tribial joko hau herriari buruzkoa da. Bertako natura, ohitura, historia, kultura, hizkuntza eta berezitasunak jaso nahi dira modu ludiko baten jakintza gorde eta transmititzeko.

Nola dago antolatuta jokoa?

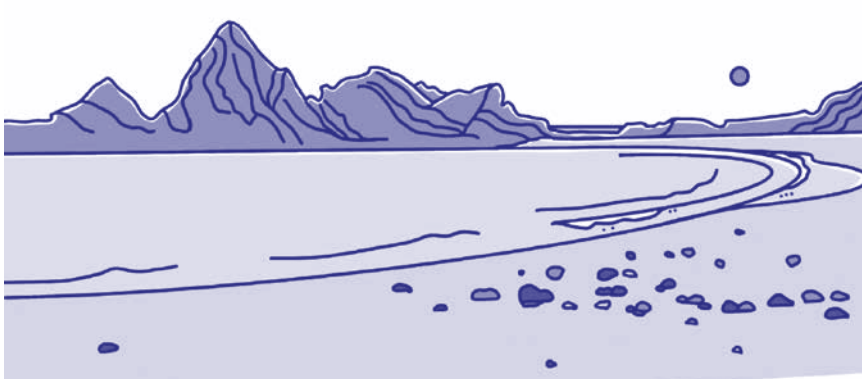
Mutrikurako mahai jokoa, **Mutriku goitik behera** jokoa, bi aldaera izango ditu. Batetik, formatu fisikoa eta mahaian jokatzekoa; lagun taldean, familian, edo nahi denarekin. Tableroa izango du oinarri eta dadoak jaurtiz eta ibilbidean aurrera eginez jokatu da. Koadrotxo bakoitzak bere kolorea izango du eta kategoria horri dagozkion galderak erantzun beharko dira.

Bigarren aldaera, berriz, internet sarera lotutakoa da. Mugikorretik zein ordenagailutik joki daiteke. Herritar bakoitzak aukera izango du bere erabiltzailea sortu eta nahi dituen partidak antolatzeko, eta ondoren, bere inguruan jokatzeko. Baina, beste norbaitek sortutako partidetan ere jokatzeko aukera egongo da. Adibidez, Mutrikuko Udalak sare sozialen bidez zabaldu zuen lehenengo tribialeko partidari, bidalitako lotura jaso zuen edonork jokatu ahal izan zuen. Ia 400 lagunek hartu zuten parte orduko hartan.

Oro har galderak lau kategoria ezberdinetan banatuta daude. Herri naturazalea eta kirolzalea, herri bizia, historia eta istorioak eta euskarak bustitako lurra. Lehenengo kategorian, Mutrikuko kirol talde edo praktikatzen diren kirolen inguruko galderak ageriko dira, baita bertako landareria eta animali espezie ezberdinei buruzkoak ere, tartean arrantza eta abeltzantza. Bigarren kategoria, herri biziari dagokiona, kulturari lotuta dago; jaiak, usadioak, tradizioak... Historia eta istorioen atala izenak esaten duen moduan, herriaren historiari dagokio. Mutriku herria sortu zenetik gaur egun arte gertatutakoek beteko dituzte galderak. Azkenik, herriko euskarari lotutako kategoria dago. Mutrikuar hizkeraren berezitasunak jasoko dituen da.

Irailean, gainera, haurrek ere errazago jolas dezaten atal egokitu bat estreinatuko du tribialak. Galderak egokituta dituen, eta erantzun errazagoekin. Haurrak izango da kategoriararen izena. Horrela, etxeko txikiak ere aukera izango dute jokarekin ondo pasatzeko; helburua, jakintza herritar ororengana transmititzea baita, eskoletatik hasita nagusien-ganaino.

Mutriku goitik behera, ezagutu nahi duenak, beraz, badaki nondik hasi. Mahai jokoa aukera eskainiko dio horretarako. Baita, ordura arte ezagutzen ez zituen kuriositateak deskubritzeko eta lagun artean edo familian komentatzeko. Laster iritsiko da bigarren partida ofiziala. Bitartean kuxkuxean aritzeko denbora duzue: www.mutrikutribiala.eus web orrian.

LUR AZPIAN 1000 METRORA

“denboraren nozioa galdu genuen lehen egunean”

Aski ezaguna den *Hiru Erregeen Mahaia* tontorraren bizkaraldean bailara eder bat aurkitzen da, mendi ederrez inguratua. Guztiz karstikoa den inguru horretan jardun dute espeleologoek aurtengo LARRA 23ko esplorazio kanpaina. A60 izeneko hustubide estu bezain deserosotik (bailarako urak pilatu eta husten den zuloa) sartu dira. Burumendiko kideek eguzkiaren argitasuna galdu bezain laister galdu dute denboraren nozioa. Izan ere, lur azpian dena aldatzen da. Kanpoko kolore biziak galdu eta iluntasuna nagusitzen da. Eta hezetasunak bere bidea egiten du: sudur zuloetatik sartu eta hezurretara. Larruazalak ere tenperatura jaitsi dela nabaritzen du segituan. Guztira, lau egun. Hori bai, mundu berri bat esploratzeko irrikitan sartu dira Burumendi Espeleologia taldeko kideak 1000 metro lur azpian behera. Hain zuzen ere, eremu berriak esploratu, horien topografia egin, eta datu zientifikoak hartzea izan da beraien helburua.

Burumendi Espeleologia Taldea, ibilbide motza duen arren, Arnoko karstean egin diren esplorazio eta aurkikuntzengatik dugu ezaguna. Eta, nola ez, LARRAko espedizio zientifikoan talde partehartzaile aktiboa izan delako azken lau urteetan. Hemeretzi kide osatutako talde berria dugu hau, baina beraien ibilbidean hainbat eta hainbat ekintza burutu dituzte. Horien artean, Espeleo sorospeneko kideak dira, eta hainbat espeleo formakuntzarako partaide izan dira: ibilbide motza bezain sendoa.

Esplorazioa eta datuen bilketa

2023ko kanpaina burutu berri dute mutrikuarrek. Aurrekoetan bezala, eginkizun ezberdinak bete dituzte kideek: kanpaina aurreko zama-eramanak, komunikazio ardura, oinarritzko kanpalekuko elikadura, lurrazaleko prospekzioak eta topografia, besteak beste. Hainbat taldetan banatu dituzte koordinatzaileek, eta, hain zuzen ere, hirugarren taldean 1000 metrora jaitea egokitu zaie Burumendiko bi kideri. Ez da batzuentzat lehendabiziko aldia izango, baina bai mutrikuarrentzat. Lurrazaletik sakonera horretara jaitsi den lehen mutrikuararen berri izan dugu: “Lehen taldea leizearen puntara abiatu da, eta bigarren taldea A60an gelditu da. Gure taldeak, lehen gaua lurrazaletik 800 metrora pasatu ondoren, 1000 metrora jaitea izan da gure helburua. Bertan, topografia zuzenketa bat egin, komunikaziorako antenak jarri eta leize barruko tenperatura hartzeko sensoreak aldatu dira. Topografiari dagokionez leizearen bi eremu neurtu behar izan ditugu, aurreko urtean akatsen bat egin baitzen. Sifoiaren pasalekuaren bestaldean egin dugu gure lana, horrek dakarren

arriskua kontuan izanda, izan ere, hau urez betetzen denean bertan harrapatuta gelditzeko arriskua baitago. Tenperaturari dagokionez, badirudi, klima aldaketa dela eta, azkeneko bi urteetako datuetan gorabeherak egon direla; hori da behintzat jaso duguna. Datu kurioso bezala aipatu behar dugu neguan barruko tenperatura zertxobait altuagoa izan dela udan baino. Bestalde, leizearen muturrera abiatu zen taldeari materiala jaitsi diogu: eskaladarako sokak, gas bonbonak...”

Denboraren nozioa galduta

Egun osoko ibilbidea burutu dute: putzu bertikalak, estutasunak eta galeria erraldoiak. 800 metrora kokatzen den kanpalekura heldu orduko denboraren nozioa galduta aurkitu dira hirugarren taldeko kideak. Kanpokoekin komunikatzeko gaueko hitzordua galdu eta hurrengo goizean komunikatzea besterik ez zaie gelditu. Badirudi lurrazpian gailu digitalek ere gorabeherak izaten dituztela; behin lurrazaleko erreferentzia galduta, akabo! Taldekoek bi orduko atzerapenarekin heldu direlako ustea dute: “Lurrazaleko kideekin komunikatzea ezinbestekoa da horrelako esplorazioetan. Gu ongi heldu garela jakin eta lasai lo egiteko aukera ematea asko eskertzen dute azalekoek. Gure ustetan gaueko hamaiketan heldu gara, baina ez gabiltza zuzen. Tenperatura datuak hartzeko tableta piztu dugunean jabetu gara bi orduko desfasearekin gabiltzala. Hori horrela, goizean kanpokoekin komunikatu eta aurrera lasai jarraitzeko beta izan dugu”.

Leizearen alde teknikoa

Honelako espedizioetan espelelogoen teknifikazioak badu bere garrantzia, leizeak berak hala eskatzen baitie. Putzu oso teknikoak dira; gorputzaren mugimenduak eta soka batetik bestera aldatzeko pausoak azkarrak eta eraginkorrak izan behar dira: energia ahalik eta gutxien xahutzeko zein

segurtasuna bermatzeko. "Ilamiako sistemak, momentuz, bi sarrera ditu. Aurten A60tik sartu gara; aurreko urteetan, aldiz, BU56 izan da erabiliena. Lehen sarrera oso teknikoa da, hasierako 400 metroak osatzen dituzten putzuak oso estuak baitira. Beheruntz zoazen heinean putzuak handitzen doaz; horiek hogeitamar metroko luzera izan dezakete gehienez, eta bi metrokoa gutxienez. Bereziki putzu estu eta teknikoak dira. Zailtasunak zailtasun, poliki-poliki aurrera egin eta galeria erraldoietara heltzen da. Galeria batetik bestera pasatzea ere ez da batere erraza, tartean errekek eta harri pilak aurkitzen baititugu. Niri, leku batek bereziki hirugarren plaiatik Saturrarango tarte horretan dugun flysh beltza ekarri dit burura. Harri beltzaren gainetik jausika denbora luzean ibili baikara, ilunetan, frontalaren argipean".

Lur azpiko kanpalekuko egunerokoa

Espedizio honetan lur azpian hiru kanpamentu izan dituzte atsedean hartzeko; bata 1000 metrora, bestea 800 metrora eta azkena 400 bat metrora lurrazaleetik. Kanpaleku hauek egun batzuk bertan pasatzeko prestatzen dituzte aurrez. Bertara, elikatzeko beharrezkoa den guztia jaisten da: gas-bonbonak, su txikia, janaria... Baita lo zakuak eta esterillak ere. Esploratzeko beharrezko materiala. Eta, nola ez, istripuren bat gertatuz gero lehen sorospenerako beharrezkoa. Egund batzuetarako kanpaleku hauek jaitsi direnen etxe bihurtzen dira. "Kanpoko bibak batekin alderatuz ez da askorik aldatzen, soilik argitasun falta nabari duzula: frontalaren argitasuna behar-beharrezkoa bihurtzen da. Kanpalekura heltzen garen momentuan egiten dugun lehen gauza, gure gorputzak hidratatzea. Esplorazioan ordu asko igarotzen ditugu eta ez gara ohartzen hidratazio falta duenik gorputzak. Hori dela eta, lehendabizikoa, ura berotu eta zopak edota ura mineralekin hartzea; hidratazioa ezinbestekoa da. Ondoren, afaria moldatzen dugu. Kontuan izan behar da egun osoa esplorazioan pasatzen dugula, eta, afaria dela eguneko jatordurik garrantzitsuen. Bestalde, gure elikadura ez da asko aldatzen, barruan ere babarrunak dagozkien sakramentuekin jaten baititugu" dio mutrikuarrek. Aspaldiko urteetan janari azkarra sartzea erabaki bazuten ere, esperientziak erakutsi die leizearen barrunbeetan ere gantza edo koipedun janaria beharrezkoa dela. Leizearen hezetasuna dela eta, arropa sikatzeko leku aproposa ere bihurtzen da kanpalekua. "Lakuak edota errekek igarotzeko traje bereziak erabiltzen ditugun arren, barruko arropa ez bustitzea ezinezkoa da. Beraz, gaueko orduetan, kanpalekuan arropa lehertzeko parada hartzen dugu".

Komunikazioaren garrantzia

Aurtengoan Burumendiko kideek izugarrizko ahaleginak egin dituzte komunikazio sistema hobetu eta aparailuak hobetzeko. Frantziar espeleologoen laguntzaz aparailu horien berri ikasi, eta hobekuntzak egitea lortu dute mutrikuarrek. "Pozik egoteko lana burutu dugu aurten. Lur azpiko kanpaleku guztiekin komunikazioa bikaina izan da. Gure esfortzuak merezi izan du" dio Burumendiko komunikazio sistemen arduradunak. Hobekuntza horiek guztiak lortzeko aparailu guztiak banan banan errebisatu dituzte, baita bateria berriak erosi ere, nahiz eta horiek astunagoak izan. Kanpaina aurreko hilabeteetan Olatzko Kobeta leizean egin dituzte frogak aparailuen egokitasuna egiaztatzeko.

Talde lana zutabe

Horrelako espedizio zientifikoa aurrera eramateko behar-beharrezkoa da talde lana. Esploratzeko grinak elkartzen ditu espeleologo hauek, eta inurriak bailiran lan egiten dute katea osatuz: zama-eramanak, kanpalekuen muntaia, material banaketa... Horren guztiaren atzean ere administrazio lan handia dago Aragoiko eta Nafarroako erakundeei baimen eskaerak eta proiektuaren gorabeherak aurkeztuz. Urte osoko lana beraien ametsa errealitate bihurtu dadin.

....ZORIONAGURRAK....

AUGUSTO eta NAIENE

Zorionak Augusto ta Naiane! Abuztuaren 1ean zuen urtebetetzia izan dalako mila zorion bixoi etxeko denon partez.

NAIENE

Zorionak Naiane! Abuztuaren 1ean urtebete bete duzulako. Denon partez zorionak, bereziki Adei, Aner, Danel, Ibai, Enaitz ta Eberrek.

ANER

Zorionak! Irailaren 25ean 12 urte bete duzulako mila zorion denon partez, bereziki Danel, Adei, Ibai, Naiane, Enaitz eta Eberrek. Muxu asko, Aupa zu!

NAHIA

Ezin zurekin ahaztu! ZORIONAK! Zure onduan udia inoiz baino zoragarriro izan da, zoragarrixa zea ta! Asko eta aske zatzugu matxe!

EKHI

Zorionak etxeko ganberruai! Ondo ospatu eguna familixa ta laguntxuakin. 4 muxu potolo aume-atxona, ixiko-osaba eta leran partez

GURUZNE

Zorionak munduko ama onenai, segi holaixe eta ez aldatu inoiz! Matxe-matxe.

JON

Zorionak Jon!!! Dagoeneko 7 urte!!! Ondo-ondo pasa ta muxu haundi bat etxeko danon partez.

AIORA

"Mila kilo zorion dizugu eskaintzen, beste urte berri bat duzulako hasten". Besarkada eta muxu haundi bat familiariko saltserienari.

GURUZNE

Zorion on onak opa dizkizugu. Jarraitu bizitzaz gozatzeko eta gogoratu ospatzeko zain izango gaituzula. Besarkada eta matxo haundi bat.

BEÑAT

Irailaren 18an urteak bete dituzu-eta, txokolatezko matxo goxoak zuretzako. Horrela jarraitu txapeldun!

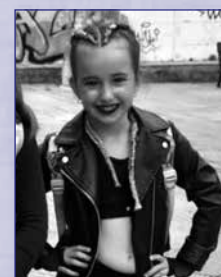
EKHI

Zorionak terremoto! Ondo ospatu laugarren urte-betetzia. Matxe matxe!! Aita, Ama, Enetz eta Jule

AILETZ

Zorionak Ailetz! Asko asko maitxe zaitzugu. Segi gaur artian bezain jator.

ONEKA

Zorionak irailak 9xan 8 urte! Matxo erraldi bat ixeko lone eta osaba Joxen partez.

ONEKA

Zorionak Onekaaa! Matxo handi bat amona ta atxonan partez!

ONEKA

Zorionak! irailak 9xan 8urte handi! Matxo bat Kattalin eta Ekian partez

ONEKA

Onekaaa zorionak!!!! 8 urte yaa!! matxo bat ixeko Aioran partez!!

LAIA

Zorionak! Dagoeneko 5 urte bete dituzu; segi horrelako alaia izaten! Familiaren izenean matxo handi bat.

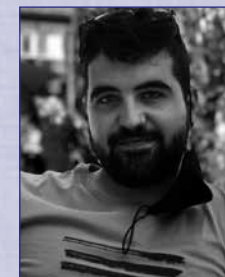
ARAIA, OINATZ eta MARA

Zorionak zuen urtebetetzean! amonak tortilla goxoa eta txokolatea prestatuko ditu, baina, zuen kontu bizkotxoak ekartzea.

ENERITZ

ZORIONAAK! Irailan 19xan haiziak eztakigu nundik jokoizun, baina espero deu gureana ailtatzia. Besarkada handi batekin goxo-goxo hartuko zatzugu. Asko eta aske zatzugu matxe!

ENEKO

Txikitxuta lagako gaitxuzu hau irakurtzian, baina ZORIONAK Akerbeltz! Kamara atzian ezkutatzeko aukeraik eztezu eukiko oanguan, irailan 7xan zeu protagonista. Asko eta aske zatzugu matxe!

ARGINE

ZORIONAK zuri ereee! Irailan 3ko ospakizuna errepikatu biharko da Zabale alde hortan e! Paraje zoragarrixa eta konpainia ezinhobia, zurekin dana dakau. Asko eta aske zatzugu matxe!

GOIZANE

Irailan 18xan ZORIONAK gure txikixai! Txikixa baina bihotzez handixa, horixe zea zu! Ta merezi dezun bezela ospatuko deu, astelehena izanda ere baiii. Asko eta aske zatzugu matxe.

IÑAKI

ZORIONAK Urrustilgo gure mutilai! Beti izango dezu barnealdeako joeria, baina... kostak badu bere graziaaaa! Ta hi earki habil hemen! Asko eta aske zatzugu matxe!

MAIALEN

ZORIONAAK! Irailak 13a kalbaixo bezperia degu, baina ezin zure eguna zelebrau gabe geau Tragotxo bati ezetzik eztio esango kuadrila honen, ez horixe! Asko eta aske zatzugu matxe!

Urgazki Zaharrak

Saturraran hondartza, 1961 urteko udan

Kalbariotan Itsas-Gain Elkartek antolatutako danborrada (1950 aldera)

Dirua biltzeko izarari eusten, Aurorita Ozkorta, Mari Karmen Ozkorta, Etelvina Arreitunandia eta Agurtza Mendizabal (atzera begira); Pedro Mari Ituarte (atzean banderari eusten dagoen mutikoa)

ANSORREGI
oinetakoak

erdiko kalea 9
mutriku
943 60 33 42
agerretxo@gmail.com

Joseba Iñaki Eleizgarai
masajista eta osteopatia
Tel: 630 788 059 - Konte kalea 22, Mutriku

2023ko farmazia guardiak

Egunak	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Iraila	3	3	3	1	1	1	1	2	2 ⁴	2	3	3	3	3	4	4	4	2	2	2	2	1	1 ³	1	2	2	2	2	3	3	
Urria	3	1	1	1	1	2	2 ⁴	2	3	3	3	3	4	4	4	2	2	2	2	1	1 ³	1	2	2	2	2	3	3	3	1	1

Eguneko farmazia-guardia zerbitzua (09:00 - 22:00)

1	Hiart Burgoa		Deba	Astillero kalea 2	943 19 18 12
2	Amaia Zalduegi		Deba	Lersundi kalea 20	943 19 10 55
3	Lon Apraiz	3 Zapatu goizetan	Mutriku	Erdikokale 5	943 60 32 50
4	Lasuen - Elezgarai	4 Zapatu goizetan	Mutriku	Txurruka tenienteen etorbidea 3	943 19 50 26

Gaueko farmazia-guardia zerbitzua (22:00 - 09:00)

	Cristina Sanchez Castaño	Eibar	Julian Etxeberria kalea 7	943 20 30 52
--	--------------------------	-------	---------------------------	--------------

irailak 20, asteazkena
Kulturarteko topaketak
Luardon 18:00-19:30

irailak 21, osteguna
Hitzaldia: Hil arte bizi
Zabiel kultur etxean 18:00etan

irailak 23, larunbata
Mutrikuko II. Goitibehera lasterketa
Galbaixo-Entzuz 16:30-19:30

irailak 24, igandea
Galbaixotarren eguna

irailak 30, larunbata
San Jeronimoko jaiak
Zabiel kultur etxean 18:00etan

URRIAN

Oroimen eguna

Historia jardunaldiak

Merkatu txikia

urriak 21, larunbata
Ipar eszena bidea: Circus Magnificus
Zabiel Plazan 18:00etan
Zabiel kultur etxean 18:00etan

urriak 27-31
GABA BELTZA

BISITA GIDATUAK

- Zazpi hondartzak • Mutriku marinela •
- Olatu planta • Nautilus, Flysheko fosilak •
- Arrietakua jauregia •

Egunak, ordutegiak eta hizkuntza kontsultatzeko:
Turismo bulegoan edo www.geoparkea.eus helbidean

ODOLA EMATEA

urriak 20

• abenduak 15 •

17:00etatik 20:30ak arte anbulatorioan

Gipuzkoako Odol Emaileak

aldizkaria@kalaputxi.eus

whatsapp 635748393

uztaileko aldizkarian

argitaratzeko

urriaren 7rako

bidali zuen mezuak

MENDI IRTEERAK

Burumendi Mendi Elkartea

urriak 22

Ordunte-Zalama

azaroak 5

Etxaguen-OKETA-Ubidea

abenduak 3

Ondarru

ZELAIETA JATETXEA

Olatz auzoa • Mutriku • 943604595

**zabalik asteburuetan
eta jai egunetan**

Udal Euskaltegiak. Publikoak, irekiak, guztiontzat.

EUSKARA, bidaia harrigarria

#euskarharrigarria

UDAL
EUSKALTEGIAK

Centros de enseñanza Euzkara de los municipios

2023 - 2024
MATRIKULA
epea zabalik
Plaza de matriculación abierta

MATRIKULA ZABALIK

IKASTAROAK

Aurrez aurrekoak: 2, 3 edo 4 egun asteen, mailaren arabera

Autoikaskuntza Internet bidez.

Euskaraz ulertu eta euskaraz bizitzeko ikastaroak.

Mailak: A1, A2, B1, B2, C1, C2.

Azterketa prestatzeko ikastaroak: HABEren titulu ofizialak.

Administrazioa, Osakidetza.

MATRIKULALDIA irailaren 26ra arte

16 urtetik gorakoentzat

Langabetu, ikasle eta gurasoek MATRIKULA ERDIA

Ikastaro amaieran BEKAK denentzat (Baldintzak betez gero)

Informa zaitez Udal Euskaltegian

MATRIKULA ORDUTEGIA

ELGOIBAR: 09:00 - 13:00 / 15:30 - 19:30

DEBA: 10:00 - 12:30 / 17:00 - 19:30

MUTRIKU: 09:00 - 13:00 / 16:30 - 19:30

DEBABE UDAL EUSKALTEGIA

ELGOIBAR: Aita Agirre 3, 3.a (eraikin berria) - 943 742 731

DEBA: Ifar kalea, 12 - 943 192 236

MUTRIKU: LUARDO ETXEA, Sabanika aldapa, 4 - 943 603 094

Posta elektronikoa: udaleuskaltegia.mutriku@debabe.eus

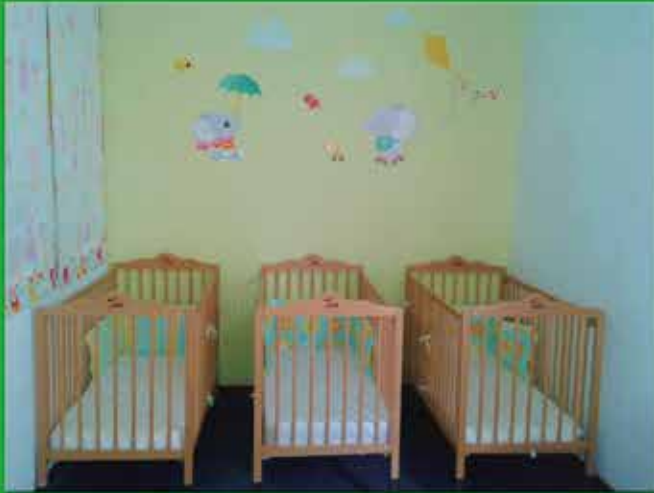
Gure bezeroengandik beti hurre

okindegia · fruitategia · harategia · urdaitegia · eta beste
asteazkenetan eta ostiraletan erosketak etxera eramateko aukera

San Agustin 10 · Mutriku · Tel. 943 60 36 11

MATRIKULA EPEA ZABALIK

Mutrikuko Haurreskola

Haurreskola txikia, familia handia

943 60 41 19

mutriku.mutriku@haurreskolak.eus

www.haurreskolak.eus

